

Ekitabo kya Danyeri - Ennamba Kikumi mu Mwenda

Okubikkula enkozesa essatu y'obunnabbi: Obukulu bw'obunnabbi obuli mu Okubikkulirwa kwa Yokaana essuula ey'omwenda n'ekibiina ky'okutereeza eky'omu kiseera kino

Jeff Pippenger
2024-03-01

Ekitundu ekisooka eky'essuula ey'omwenda mu Kitabo ky'Okubikkulirwa kirambulula ekkondeere ey'okutaano, nga ye ennaku esooka, ate ekitundu ekyokubiri eky'essuula eyo kirambulula ekkondeere ey'omukaaga, nga ye ennaku ey'okubiri. Ekkondeere zombi ziragiddwa mu bufaananyi ku bipande by'abatandisi eby'emyaka 1843 ne 1850. Bwe zaabikkulibwa ennyiriri mukaaga ezasembayo ez'omu Danyeri essuula ey'ekkumi n'emu mu biro by'enkomerero mu 1989, nga Soviet Union egudde, ekikwekweto ky'okutereeza eky'aba 144,000 ne kitandika.

Mu mazima agakkirizibwa mu 1989, mwalimu emigendo eminene egy'okutereeza mu byafaayo bya Baibuli, era nga gyonna gyalina okwefanaganya ne gitambulira mu ngeri emu. Bannabbi bonna, era bwe kityo n'ebyafaayo ebitukuvu byonna, okuli n'emigendo egyetukuvu egy'okutereeza, biraga omugendo omunene ogw'enkomerero ogw'okutereeza ogw'abantu 144,000, ogwo era gwe mugendo omukulu ogwa malaika ow'okusatu. Bwe batandika enkola ey'okuteekako akabonero, ne kusiiwa kw'enkuba ey'oluvannyuma kutandika. Okuggulwawo kw'emigendo egy'okutereeza mu 1989, ne kugobererwa okuggulwawo kw'enyiriri mukaaga ezisembayo ez'Essuula 11 eya Danyeri mu 1992, kwaleta embeera ey'okuwakanya, nga bwe kiba bulijjo bwe wabaawo amazima amapya ag'omu kaseera agaguddwawo.

Mu kuwakanirwa kw'amazima agali mu nnyiriri mukaaga ezisembayo z'Essuula 11 eya Danyeri, Mukama yabikkula amazima nti ebyafaayo eby'obunnabbi bya Roma ey'Abapagani bwe bikwatiddwa wamu n'ebyafaayo eby'obunnabbi bya Roma ey'Obwa Papa, nga bisingiddwa ku bajulizi babiri, bimanyisa ebyafaayo eby'obunnabbi bya Roma ey'omu biro byaffe. Eteeka ly'okukozesebwa okusatu kw'obunnabbi lyakkirizibwa, era oluvannyuma lyakozesebwa okulwanyisa ensobi n'okulambulula era n'okukakasa amazima. Amateeka agalaga nti buli linyiriri ly'enkyukakyuka ligenderana n'amalinyiriri amalala g'enkyukakyuka, awamu n'amateeka agakwata ku kukozesebwa okusatu kw'obunnabbi, gaafuuka essinziro ly'amateeka agateekebwawo mu ntambuza y'Omulayika Owa Kusatu, nga bwe byaalabirwamu mu mateeka agateekebwawo, ne gaakozesebwa era ne gafulumizibwa mu byafaayo by'Abamillerite.

Okukozesebwa emirundi esatu kw'obunnabbi, nga etteeka, kyabikkululwa olw'ekikungaanyizo ky'aba 144,000, kubanga be ekikungaanyizo ky'enkuba ey'oluvannyuma, era Obusiraamu obw'akabi akasatu kye bubaka bw'enkuba ey'oluvannyuma. Ensonga y'okukozesebwa emirundi esatu kw'obunnabbi yalambikibwa Empologoma ey'omu kika kya Yuda, nga n'edda nnyo nga tannatuuka mu byafaayo Obusiraamu obw'akabi akasatu ku Ssettemba 11, 2001, kubanga yayagala

abantu be ab'ennaku ez'oluvannyuma balitegeera mangu obubaka obukiikirirwa olw'okutuuka kw'akabi akasatu bwe yaddiza abantu be ku makubo ag'edda ga Yeremiya.

Okutegeera kw'abatandisi ku kkondeere eyokutaano n'ey'omukaaga, nga bwe kulambikiddwa mu Okubikkulirwa omutwe ogw'omwenda, kwategeerwa nti kwe kitundu mu kitabo ky'Okubikkulirwa ekiwagiribwa okusinga mu ngeri enywevu era enkanankana olw'ebyaafaayo. Uriah Smith atandika okwanjula kwe ku Okubikkulirwa omutwe ogw'omwenda ng'akozesa ebighambo by'omuwandiisi w'ebyaafaayo Keith okukakasa ensonga eyo nyini.

Okunnyonnyola ku kkondeere eno, tunaakyongera okwesigama ku byawandiikibwa bya Mr. Keith. Omuwandiisi ono mu mazima agamba nti: 'Mu bannyonyi tewali kutuukagana kungi ku kitundu kirala kyonna eky'Okubikkulirwa okusinga okuli ku kutegeera nti ekkondeere ery'ettaano n'ery'omukaaga, oba obunnaku obusooka n'obwokubiri, bikwata ku Abasaraceni n'Abaturuki. Kitegeerekeka nnyo, nga si kyangu kukitegeera bubu. Mu kifo ky'okubeerawo olunyiriri lumu oba bubiri olulaga buli kimu, essuula yonna ey'omwenda ey'Okubikkulirwa, nga egabanyiziddwa mu bitundu ebiringana, eyawulirwa okunnyonnyola byombi.' Uriah Smith, Danyeri n'Okubikkulirwa, 495.

Okugabanya kw'emitwe gy'ekitabo ku nnaku eyasooka n'eyokubiri kugabanya ebyafaayo by'ennaku eyasooka, eyakiimiririrwa Mohammed. Ebyafaayo ebyo biteekeddawo mu kifo ky'ensi nga bwe omuwandiisi w'ebyaafaayo Alexander Keith abiyita Saracens, kye twandiyita leero Arabia. Ebyafaayo by'ennaku eyokubiri, ebyakiimiririrwa Osman I, byali mu Turkey, omuwandiisi gy'ayitira Aba-Turuki. Ebyafaayo by'ennaku eyasooka byali era ne bituukirira mu Arabia, gyava Obusiraamu ne Mohammed. Ebyafaayo by'ennaku eyokubiri byali era ne bituukirira mu Turkey, gyava Obwakabaka bwa Ottoman.

Ebyafaayo by'ennaku esooka biraga entalo ezali zigenderedde okulumba Roma, ezakolebwa abalwany abeyimirira bokka, nga ekyokka ekibagatta kye ddiini ya Isilamu. Ebyafaayo by'ennaku ey'okubiri biraga entalo ezali zigenderedde okulumba Roma nga zikulembeddwamu ddiini etegekeddwa awamu n'obuyinza bwa gavumenti, obuyitibwa Kalifeti. Mu mbeera zombi, oba entalo ez'ebyaafaayo eziragibwa nga eza Mohammed—ez'abalwany abeyimirira—oba entalo ez'etegekeddwa eziragibwa Ottoman oba Obwakabaka bwa Ottoman, enkola y'entalo yali okulumba mu bwangu nga tebasuubirwa. Teyali ntalo ezakolebwa nga banyambaza abasirikale bonna yunifoomu emu ey'erangi limu, ne babategeka mu mirayiro ne babatambuliza mu maaso mu muliro gw'emmundu, nga bwe yali empisa y'amagye mu biro ebyo. Ekigambo "assassin" kivudde ku nkola y'entalo ey'Isilamu ey'okulumba mu bwangu nga tebasuubirwa, era emirundi mingi ne kivaako n'omulumbuzi yennyini okufa.

Ekigambo "assassin" kiva ku kigambo ky'Oluwarabu "hashshashin," ekiva ku "hashish," ekitegeera "hashish" oba enjaga. Ekigambo kino kyakozesebwanga ku kibiina ekyekweka era ekyali eky'amaanyi mu by'okukkiriza ky'Abaisiraamu ba Nizari Ismaili mu bitundu bya Middle East mu mulembe ogwa wakati. Ab'ekibiina kino baamanyibwa olw'enkola ezitali za bulijjo era ez'ekikambwe, nga kuliko n'okukozesa obutemu bwa poliitiki okutuukiriza ebigererwa byabwe. Bagamba nti ebiseera ebimu baakolanga ku hashish okweetegekerwa obutumwa bwabwe, ekyaviirako okukozesebwa kw'ekigambo "hashshashin" oba "assassins" mu nsi ez'Obugwanjuba.

Ab'Assassins baali bakolera nnyo mu mulembe ogwa wakati, okusingira ddala mu Persia ne Syria, era baalina omugabo omukulu mu ntalo za poliitiki ez'enjawulo n'obutemu mu biro ebyo. Oluvannyuma ekigambo "assassin" kyayingira ennimi z'e Bulaaya, ne kitegeeza mu bugazi abantu abakola obutemu bwa poliitiki oba obutemu obutereeze ku baloneddwa.

Enkola eno y'entalo kye kimanyisibwa ekikulu eky'obunnabbi mu makabi asatu, kubanga omulimu ogw'obunnabbi ogwa Buyisilamu kwe kuleeta entalo. Buyisilamu, nga akabonero, kikwata nnyo ku ntalo; era mu ssuula ey'omwenda ey'Okubikkulirwa, Buyisilamu obw'ekabi ekyasooka n'eky'okubiri bufaananyiriza entalo zaabwe. Entalo zaabwe zimanyiddwa mu Kitabo ky'Okubikkulirwa ng'ekikolwa ekisunguwaza amawanga, nga kumpi ddala ekiseera eky'okugezesa bwe kinaaggala.

Era amawanga ne gasunguwala, n'obusungu bwo butuuse, n'ekiseera ky'abafu okusalirwawo omusango, era owa mpeera eri abaddu bo bannabbi, n'abatukuvu, n'abo abatya erinnya lyo, abato n'abanene; era ozikirize abo abazikiriza ensi. Okubikkulirwa 11:18.

“Amawanga” “gasunguwazibwa”, nga bukyali katono obusungu bwa Katonda nga bunatera okujja; era obusungu bwa Katonda, nga bwe bulagibwa mu kitabo ky'Okubikkulirwa, bwe bwebibonerezo musanvu eby'enkomerero ebijja bwe kiggalawo ekiseera ky'okugezesa kw'abantu. Mu olunyiriri luno mulimu ebimanyirizo bisatu: okusuunguwazibwa kw'amawanga, obusungu bwa Katonda, n'ekiseera eky'okusalira bafu omusango. Okusalira bafu omusango okwogeddwako wano kwe kusalirwa omusango kw'abafu ababi okubeerawo mu kiseera ky'emyaka lukumi, so si okusala omusango okunoonyereza ku bafu okw'atandikira nga October 22, 1844. Nny. White yeerambulula bulungi nti ebimanyirizo bisatu ebyo byawukana, era biddiriragana mu nteekateeka eri mu olunyiriri.

Nalaba nti obusungu bw'amawanga, obusungu bwa Katonda, n'ekiseera eky'okulamula abafu byali byeyawule era by'enjawulo, buli kimu nga kigoberera ekirala; era nti Mikaeri tannayimirira, ne nti ekiseera eky'obuzibu, nga tewabangawo kya kifaanana bwe kityo, tekyali kitandise. Kati amawanga gatandise okusuunguwala, naye kabona waffe asinga obukulu bw'anaamaliriza omulimu gwe mu kifo ekitukuvu, alinyimirira, ayambale ebyambalo by'okuwoolera ensasu, era olwo ebibonobono omusanvu ebisembayo bijja kufukibwa.

Nalaba nti abamalayika bana baali bagenda okuziyiza empewo ennya okutuusa nga omulimu gwa Yesu guwedde mu Watukuvu, oluvannyuma ne zijja ebikolimo musanvu eby'enkomerero. Ebiwandiiko Ebyasooka, 36.

Omulimu gw'Obusiraamu mu kitabo eky'enkomerero mu Bayibuli kwe kusunguwaza amawanga, era kino kikolebwa okuyita mu ntalo. Omulimu gw'Obusiraamu mu kitabo eky'olubereberye mu Bayibuli kwe kuleeta wamu omukono gwa buli musajja mu nsi yonna okulwanyisa Obusiraamu, akiikirirwa nga Ishmael.

Malayika wa Mukama n'amugamba nti, Laba, olina olubuto, ojja kuzaala omwana w'obulenzi, era omutuume erinnya lye Isimaeri; kubanga Mukama awulidde okubonyaabonyezebwa kwo. Era aliba omusajja w'ensiko; omukono gwe guliba ku buli muntu, n'omukono gwa buli muntu guliba ku ye; era alibeera mu maaso ga baganda be bonna. Olubereberye 16:11, 12.

Ekigambo "omukono," nga akabonero, kifaanana ng'obubonero bwonna obw'e Bayibuli, era kisobola okuba n'ebitegeeza ebisukka emu nga kisinziira ku mbeera gy'ekozezeddwamu. Ekisinga ddala, "omukono," nga akabonero mu by'obunnabbi bya Bayibuli, ye kabonero k'entalo. Ekigambo eky'Olwebbulaniya ekyahindulwamu "wild man," kye kigambo ekitegeeza endogoyi ey'omu nsiko ey'Abarabu, era ekirimu ebitegeeza ebikulu eby'enjawulo mu by'obunnabbi; omu ku byo kwe kuba nti endogoyi ey'Abarabu ya mu kika ky'ebisolo ekiyitibwa Equidae, nga bwe kiri ku mbalaasi. Mu kitabo ky'Okubikkulirwa essuula ey'omwenda, era ne ku bipande byombi ebitukuvu bya Habakkuk (ebipande eby'abatandisi eby'emyaka 1843 ne 1850), embalaasi ekozezebwa ng'akabonero k'entalo ezikiragirwa Obuyisiramu mu bizibu ebisatu. Okusooka n'okuddirira okwogerwako ku Obuyisiramu, nga bwe kulabikiddwa mu bitabo by'Olubereberye n'Okubikkulirwa, kulambulula Obuyisiramu nga kwataganibwa n'akabonero k'ekika ky'Equidae (endogoyi oba embalaasi), era byombi binyweza omulimu gw'Obuyisiramu ogw'okuleeta entalo eri "buli muntu" (amawanga).

Mu Kitabo ky'Okubikkulirwa kwa Yokaana, essuula ey'omwenda, olunyiriri olw'ekkumi n'emu, enfaanana ya Isaalaamu ezuulibwa, kubanga mu bubaka bw'obunnabbi enfaanana eyimirirwa mu linnya. Erinnya eriwa kabaka afuga Isaalaamu liraga ekokusoose okwoogerwako ku Isaalaamu mu Kitabo ky'Olubereberye, we wawandiikibwa nti enfaanana oba omwoyo gwa Isumaayiri "alibenga abeera mu maaso g'ab'oluganda lwe bonna." Kabaka afuga Isaalaamu yonna ye mwoyo gwa Isumaayiri (kabaka waabwe), omukono gwe "guli ku buli muntu."

Era baalina kabaka waabwe, ye malayika w'ekinnya ekitaliiko nkomo, erinnya lye mu lulimi lw'Abebbulaniya ye Abaddoni; naye mu lulimi lw'Abagiriki erinnya lye ye Apoliyoni. Okubikkulirwa 9:11.

Mu Endagaano Enkadde, eyawandiikibwa mu Lwebbulaniya, oba mu Endagaano Empya, eyawandiikibwa mu Luyonaani, omwoyo ofuga abagoberezi b'eddiini ya Islam amanyibwa ng'Abaddoni oba Apoliyoni; era byombi kitegeeza "okufa n'okuzikiriza." Okufa n'okuzikiriza kye kikula kya Islam, oba mu Endagaano Enkadde oba mu Endagaano Empya. Ebikula eby'enjawulo by'omwoyo agafuga mu buli mugoberezi wa Islam, nga bigattiddwa n'akabonero k'endogoyi oba embalaasi, byombi biri mu byawandiikibwa ebisooka n'ebisembayo ebyogerwako ku Islam. Eby'obunnabbi ebiviri bino birina akabonero ka Alufa ne Omega. Bwe Mukyala White bw'ategeeza nti obubaka obuzukiza emitwalo kkumi n'ennya n'enkumi nnya mu bulamu ng'amagye ag'amaanyi g'omalayika ow'okusatu, agamba bw'ati:

Bamalayika bakutte empewo ennya, nga ziragiddwa ng'embalaasi ey'obusungu eyagala okwesumulula n'okubwatukira ku maaso g'ensi yonna, nga etwala okuzikiriza n'okufa mu kkubo lyayo.

"Tunebaka nga tweebase ku mabbali ddala g'ensi ey'emirembe n'emirembe? Tunebeera nga tetulwooza, nga twebaka obutiti, era nga tufudde? Ai, singa mu kkanisa zaffe mwabaddemu Omwoyo n'omukka gwa Katonda nga guweebwa abantu Be, balyoke bayimirire ku bigere byabwe era babeerenga balamu. Twetaaga okulaba ng'ekkubo lifunda, era ng'omulyango mufunda. Naye bwe tuyita mu mulyango omufunda, obugazi bwagwo tebuliiko kkomo." Manuscript Releases, voliyumu 20, 217.

Empewo ennya zisibibwa mu kiseera eky'okuteekebwako akabonero ku abo emitwalo kkumi na nnya n'enkumi nnya, era empewo ennya ze "mbalaasi ey'ekiruyi" etikka "okufa n'okuzikiriza mu kkubo lyayo." Ku Septemba 11, 2001, ebbonaabona ery'okusatu lyayingira mu byafaayo eby'obunnabbi nga lileeta "okufa n'okuzikiriza," bityo ne "liwutamyama awanga," bwe lyakuba ettaka ery'ekitiibwa ery'eby'omwoyo "mu bwangu era nga buteesubirwa." Ku Okitobba 7, 2023, ebbonaabona ery'okusatu lyayongerera mu kkubo lyalyo erya "kufa n'okuzikiriza," ne "liyongerera okuwutamyama awanga" bwe lyalumba ettaka ery'ekitiibwa eryennyini "mu bwangu era nga buteesubirwa." Olulumba olusooke olutali lusuubirwa lwalanga entandikwa y'ekiseera eky'okuteekebwako akabonero ku abo emitwalo kkumi na nnya n'enkumi nnya, era olulumba olwasembayo nga ku Okitobba 7, 2023, lulaga entandikwa y'ekiseera eky'okukomekerezera oba "okukomeka" okw'okuteekebwako akabonero ku abo emitwalo kkumi na nnya n'enkumi nnya. Tunaatera okwebaka ku nsalo y'ensi ey'obutaggwaawo?

Ku bipande byombi ebitukuvu eby'abapayoneya, Obusiraamu obw'okulabya ennaku okwasooka n'okwakubiri bulagiddwa mu bifaananyi ng'abajaasi b'Abasiraamu batudde ku mbalaasi zaabwe ez'entalo. Omuvuzi w'embalaasi ey'okulabya ennaku okwasooka mu bifaananyi byombi alina effumu, ate omuvuzi w'embalaasi ekiikirira okulabya ennaku okwakubiri akuba emmundu. Enjawulo eno erabikira bulungi mu Kubikkulirwa essuula ey'omwenda, kubanga mu byafaayo by'okulabya ennaku okwakubiri mwe mwavumbulwa pawuuda y'emmundu era ne yakozesebwa okusooka mu ntalo. Mu kunnyonyola ennyiriri 17 okutuuka ku 19 ez'omu Kubikkulirwa essuula ey'omwenda, Uriah Smith yawandiika bino wammanga:

Ekitundu ekisooka eky'okunnyonyola kuno kisobola okwogerako ku ndabika y'abagoba embalaasi bano. Omuliro, nga kitegeeza langi, kiimira obumyufu; era 'mumyufu ng'omuliro' kigambo ekikozesebwa emirundi mingi. Jacinth, oba hyacinth, kiimira obululu; ate sulufa kiimira ekikyenvu. Era ezo langi ze zasinga nnyo mu byambalo by'abalwanyani bano; bw'atyo okunnyonyola, mu ngeri eno, kwatuukagana ddala n'olugoye olw'eggwe olw'e Baturuki, olwajjulanga ennyo obumyufu oba akamyufu, obululu, n'ekikyenvu. Emitwe gy'embalaasi gyalabika nga emitwe gy'entale okulaga amaanyi gaazo, obuvumu, n'obukambwe; ate ekitundu eky'enkomerero eky'olunyiriri kino tekisigalaamu kubuusabuusa nti kyogerako ku nkozesa y'efuuti n'ebbomu mu ntalo, ebyo ebyali bimaze katono okuyingizibwa mu kiseera ekyo. Era kubanga Abaturuki baalasa ebbomu nga bali ku mbalaasi, eyali alabira ewala yali alaba ng'omuliro, omukka, ne sulufa bivuddemu mu kamwa k'embalaasi, nga bwe kiragibwa mu kifaananyi ekyongereddwa.

Ku nkozesa y'ebiyokulwanyisa eby'omuliro Abaturuki gye baakola mu lutalo lwabwe olw'okulumba Konstantinopoli, Elliott (Horae Apocalypticæ, Vol. I, pp. 482-484) bw'ayogera bw'ati:- 'Kyali ku "muliro n'omukka ne sulufa," ku mizinga n'ebiyokulwanyisa eby'omuliro bya Mahomet, we waava okutta ekitundu eky'okusatu ky'abantu, kye kitegeeza okukwatibwa kwa Konstantinopoli, era ne kuvirako okuzikirira kwa bwakabaka bwa Bugiriki. Emyaka nga 1100 n'okusingawo byali byayise okuva lwe yateekebwawo Konstantino. Mu biseera ebyo, AbaGothi, Abahuni, AbaAvaari, Abaperusi, Ababulugariya, Abasaraceni, Abalusiya, ate n'Abaturuki b'Omuttomani bo bennyini, baalumba oba ne bagizingiza. Naye eby'okunyweza ekibuga tebaabiyinza kubimenya. Konstantinopoli yasigalawo, era wamu nayo ne buwakabaka

bwa Bugiriki. Kyeyavaawo okweraliikirira kwa Sultan Mahomet okuzuula ekinaaggya ekiziyizo. "Oyinzayo okufuumya omuzinga," bwe yamubuuzza omufumi w'emizinga eyamuddukiraako, "ogw'obunene obumala okumenya olukomera lwa Konstantinopoli?" Awo ekkolero ly'emizinga ne liteekebwawo e Adrianopoli, emizinga ne gifuumibwa, ebyokulwanyisa ne bitegekebwa, era okuzingiza ekibuga ne kutandika.'

Kisaanira nnyo okwogerwako engeri Gibbon, nga buli kiseera ng'omunyonnyozi atamanyi nti anyonnyola obunnabbi bwa Okubikkulirwa, gy'assaako essira ekikozesebwa ekipya ky'entalo, n'akissa mu maaso g'ekifaananyi kye mu kunnyonnyola kwe okw'amagezi era okukwata omutima ku kabi akasembayo ak'Empaaya ya Bugereeki. Mu kutegeka ekyo, awandika ebyafaayo by'okuvumbulwa okwakasembayo kw'obuwunga bw'emmundu, 'ogwo musakaniko gwa saltpeter, sulphur, n'amakala;' n'ayogera ku kukozesebwa kwagwo okwasooka mu mirembe gya Sultani Amurath, era, nga bwe kyayogeddwa edda, ku kifo kya Mahomet gye baakoleranga emizinga eminene e Adrianople; oluvannyuma, mu ntambula y'okugga ekibuga kwe kennyini, anyonnyola nti 'okubwatuka kw'emisooga n'emisaale kwajjirangako omukka, eddoozi, n'omuliro gw'emmundu n'emizinga;' nti 'olunyeriri oluwanvu lw'emizinga gy'Abaturuki lwakomezebwa ku bbugwe, ebibinja by'emizinga kkumi n'ena bituuluguma mu kiseera kimu ku bifo ebyali byangu okuyingirwamu;' nti 'ebizimbe eby'okulwanirira ekibuga ebyali bimaze emyaka emingi nga biyimirira ku bukambwe bw'abalabe byamenyebwamenyebwa ku buli ludda n'emizinga gy'Ab'Otomani, emituli mingi ne giggulwawo, era okumpi n'Omulyango gwa St. Romanus, eminaara ena ne zimenyerwa ne zigwa wansi ku ttaka;' nti, 'okuva mu mirundi, ku mato amalwanyi, n'olutindo, emizinga gy'Ab'Otomani gyatuulugumira ku buli ludda, olusiisira n'ekibuga, Abagiriki n'Abaturuki, ne baziikibwa mu kire ky'omukka, ekyandisobode okugibwawo kyokka lwa kununulibwa okwasembayo oba okuzikirira kw'Empaaya ya Loma;' nti 'ebbugwe ebibiri byamenyebwa emizinga ne bifuuka entuulu z'ensigalira;' era nti ku nkomerero Abaturuki, 'nga bayingira nga bayita mu mituli,' 'Constantinople n'egonjebwa, empaaya yaayo ne yononebwa, era eddiini yaayo ne yanyigirizibwa mu vvu abawanguzi Abasiraamu.' Nnyogera nti kisaanira nnyo okwekenneenya engeri Gibbon mu ngeri enkalakalira era ey'amaanyi gy'ateka ku mizinga gy'Ab'Otomani ng'ensonga enkulu eyaleeta okuwambibwa kw'ekibuga, era n'okuzikirira kw'empaaya. Kubanga kino kiki okugyako kubeera okunyonnyola ebigambo by'obunnabbi bwaffe? 'Mu bino bisatu, ekitundu ekisatu ky'abantu kyattibwa, olw'omuliro, n'olw'omukka, n'olw'esulufa, ebyava mu mimwa gyabwe.'

"18. Ebisatu bino byattira ekitundu eky'okusatu ky'abantu: omuliro, n'omukka, n'ensulufa ebyava mu kamwa kaabwe. 19. Kubanga amaanyi gaabwe gali mu kamwa kaabwe ne mu mikira gyabwe; kubanga emikira gyabwe gyali ng'emisota, nga gilina emitwe, era nago ne bakola obulabe."

"Ennyiriri zino zilaga obulabe obw'okufiira obwali mu nkola empya ey'olutalo eyaleetebwa. Kuyita mu bino ebikozesebwa—obuwunga bw'emmundu, emmundu, n'emizinga—ekibuga Konstantinopoli kyawangulwa ku nkomerero ne kiweebwa mu mikono gy'Abaturuki." Uriah Smith, Daniel and Revelation, 510-514.

Tujja kweyongera okuyiga ku obunnaku obw'okusatu, mu kiwandiiko ekiddako.

Ekiri ekyayise nnazuukidde okuva mu tulo nga nneetikkiddwa omugugu omunene ku mutima gwange. Nnali ntuusa obubaka eri baganda baffe ne bannyinaffe, era bwali obubaka obw'okulabula n'okuyigiriza ku mulimu gw'abo abalwanirira endiwozesa enkyamu ku ngeri y'okufuna Omwoyo Omutukuvu, n'engeri gy'akola okuyitira mu bantu.

Nalagirwa nti obukambwe mu by'eddiini obufaanana n'obwo lwe twayitibwa okukisana n'abwo oluvannyuma lw'okuyitawo kw'ekiseera mu 1844, bujja okuddamu okuyingira mu ffe nate mu nnaku ezisembayo z'obubaka; era nti tulina okukisana n'ekibi kino kati n'obumalirivu obumu nga bwe twakisinkana mu bumanyirivu bwaffe obwasooka.

Tuyimiridde ku mulyango gw'ebintu ebikulu era eby'obwerufu. Obunnabbi butuukirira. Ebyafaayo eby'ekitalo era ebirimu ebintu bingi biri okuwandiikibwa mu bitabo eby'omu ggulu—ebintu ebyayogerwako nti binaakulembera mu bbanga ttono olunaku olukulu lwa Katonda. Byonna eby'omu nsi biri mu mbeera etatereeze. Amawanga asunguwadde, era okuteekateekera entalo ennene kukolebwa. Eggwanga liyimirira ku ggwangalirala, n'obwakabaka ku bwakabaka. Olunaku olukulu lwa Katonda lusemberera mangu nnyo. Naye newankubadde amawanga bakukujaanya amaanyi gaabwe olw'entaalo n'okusaanika omusaayi, ekiragiro eri bamalayika kikyali mu nkola, nti bakuume empewo ennya okutuusa nga abaddu ba Katonda basseeko akabonero mu mitwe gyabwe. Obubaka Obulondeddwa, ekitabo 1, 221.